

Juridische aspecten. In Nederland bevatten de volgende wetten bepalingen op het gebied van de bescherming tegen of opsporing van infectieziekten. 1. De *Wet bestrijding infectieziekten en opsporing ziekteoorzaken* van 21 juli 1928, Stbl. 265, tot de wijziging van 8 april 1976 (Stbl. 229) – waarbij de werkingsfeer werd verruimd – getiteld *Besmettelijke-Ziektenwet*. Deze wet bevat maatregelen gericht op voorkoming van verspreiding en op bestrijding van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen infectieziekten, en wel primair besmettelijke ziekten, maar ook ziekten die zich sterk kunnen uitbreiden, alsmede ziektebeelden waarvan de oorzaak niet (of onvoldoende) bekend is en die (waarschijnlijk) een epidemisch karakter hebben. Alle aangewezen ziekten moeten door de (huis)arts worden aangegeven bij de (regionale) gezondheidsdienst of de geneeskundige inspecteur. De wet deelt de aangewezen ziekten in drie groepen in, afhankelijk van de ernst van de ziekte. *Groep A:* voor de patiënt is afzondering en verpleging in een inrichting bestemd voor lijders aan infectieziekten verplicht (behalve bij tyfus en kinderverlamming); er is geen behandelingsplicht. *Groep B:* de zieken mogen thuis worden verpleegd; afzondering en overbrenging naar een inrichting kan – wegens besmettingsgevaar – worden gelast; hiertegen is echter beroep mogelijk. *Groep C* bevat de overige ziekten. Daarvoor gelden geen specifieke maatregelen.

2. De *Wet bescherming leerlingen tegen besmettingsgevaar* van 9 juli 1953, Stbl. 349. 3. De *Quarantainewet* van 14 juli 1960, Stbl. 335. 4. De *Wet immunisatie militairen* van 1957 (zie *inenting). 5. De *Wet bevolkingsonderzoek op tuberculose* van 13 juli 1951, Stbl. 288.

In België zijn de bepalingen betreffende infectieziekten vervat in het Decreet van 18 juli 1831 en de uitvoeringsbesluiten daarvan, en de zgn. Gezondheidswet (wet van 1 sept. 1945). Het belangrijkste uitvoeringsbesluit is het K.B. van 1 maart 1971 betreffende de profylaxe tegen overdraagbare ziekten, gewijzigd bij K.B. van 18 nov. 1976. Dat besluit onderscheidt drie groepen van ziekten: 1. quarantainabele ziekten (cholera, gele koorts, pest, pokken, lassakoorts en rhabdovirus); 2. niet-quarantainabele ziekten met verplichte aangifte (vlektyfus, febris recurrens, kinderverlamming, epidemische griep en malaria); 3. overdraagbare ziekten waarvoor aangifte verplicht is. De zieken moeten worden aangegeven aan de regionale rijksgezondheidsinspecteur. In geval van quarantainabele ziekte moet ook aangifte worden gedaan aan de burgemeester, die evenals de rijksgezondheidsinspecteur een ziekenhuis kan opeisen, waar de zieke in afzondering verpleegd wordt.

Infeld, Leopold (Kraków 20 aug. 1898 – Warschau 16 jan. 1968), Pools atoomfysicus, een van de naaste medewerkers van Einstein, werd bekend door zijn bijdragen op het gebied van relativiteits- en quantumtheorie. Hij was hoogleraar te Toronto (toegepaste wiskunde; 1938–1950) en Warschau (theoretische natuurkunde; 1950–1968); vanaf 1951 tevens directeur van het Instituut voor theoretische natuurkunde.

WRK. *The world in modern science* (1934); *The evolution of physics* (1938); m. A. Einstein; *Quest. The evolution of a scientist* (1941); *The story of Evariste Galois* (1947); *Whom the gods love* (1948); Albert Einstein, *his work and its influence in our world* (1950); *Motion and relativity* (1960); m. J. Plebanski; *Sketches from the past* (1965).

inferieure goederen, zie *consumptie.

infertiliteit, = onvruchtbaarheid, zie *steriliteit.

infiltratie (v. Lat. *infiltratio* = langzaam binnendringen) heeft in een aantal wetenschappen een speciale betekenis.

I. In de **cultuurtechniek** kent men drie vormen van infiltratie: indringen van regenwater in de grond; binnendringen van water uit sloten in het land waardoor in doorlatende gronden daling van de grondwaterstand door verdamping wordt gecompenseerd, maar die in klei- en veengronden van geringe betekenis is door de slechte doorlatendheid van de slootwand; kunstmatige watervoorziening (*bevloeiing) waarbij water via greppels of buizen door zijdelinge infiltratie in de grond wordt gebracht.

II. In de **geneeskunde** verstaat men onder infiltratie het in een weefsel gedrongen zijn van abnormale bestanddelen. Bijv. kan bij een verwonding van de blaas urine in de aangrenzende weefsels dringen (*urine-infiltraat*). Bij een ontsteking dringen vocht (dan: exsudaat) en cellen uit het bloed door de vaatwanden heen in het weefsel (*ontstekingsinfiltraat*); de schaduwen die daarvan, bijv. bij longontsteking, op de röntgenfoto's te zien zijn, noemt men ook infiltraten. – Bij het binnendringen van kankercellen in het omgevende gezonde weefsel spreekt men van infiltrerende groei.

III. In de **krijgswetenschappen** is infiltratie het doorlopend en tersluiks binnendringen in vijandelijk gebied, in het bijzonder met kleine formaties, met als doel o.a. het aantasten van verbindingen of het geleidelijk opbouwen van een strijdmacht achter de vijandelijke linies.

infiltratieanalgesie, zie *lokale anesthesie.

infinitiesmaalrekening (v. Fr. *infinitesimal* = oneindig klein, v. Lat. *infinitus* = oneindig), verzamelterm voor de *differentiaalrekening en de *integraalrekening. In het algemeen is een infinitesimaal een functie die nul wordt (naar nul convergeert) als de onafhankelijke variabele tot een limiet nadert.

infinietief (Lat.: *infinitivus*), zie *onbepaalde wijs.

infix, een grammaticaal woorddeel dat in de stam wordt ingevoegd; zie *affix.

in flagranti delicto (Lat.), op heterdaad; de klassieke uitdrukking is eigenlijk: *adhuc flagranti crimine comprehendi* = op heterdaad betrapt worden: Codex Justiniani, IX, 13, 1.

inflatie (v. Lat. *inflare* = lett.: inblazen, opblazen), een langdurig proces van algemene prijsstijging en geldontwaarding (koopkrachtdaling van het geld). Inflatie wordt gemeten door naar het prijsverloop van een groot aantal producten te kijken, dat uitgedrukt wordt in prijsindexcijfers (zie *indexcijfers). Men spreekt dan van de inflatievoet in een bepaalde periode. Een probleem is dat er verschillende indexcijfers zijn, bijv. van de gezinsconsumptie (gebaseerd op een standaardpakket goederen en diensten), de groothandelsprijzen en het bruto *nationaal product. De hoogte van de inflatie kan zeer verschillend zijn. Al naar gelang het tempo spreekt men

wel van kruipende inflatie, hollende inflatie en hyperinflatie. Het tegengestelde van inflatie is deflatie*.

Het onderscheid tussen het algemene, absolute prijspeil en de relatieve prijzen, die dus betrekking hebben op bepaalde producten, moet niet uit het oog worden verloren. Door de prijsstijging van een bepaald product, bijv. gedurende het voorafgaande jaar, te vergelijken met de inflatievoet in dezelfde periode kan de relatieve prijsstijging of -daling van dat product berekend worden.

Stel dat de prijs van een brood in een jaar met 5% stijgt en het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie stijgt met 7%, dan is de broodprijs gedaald ten opzichte van de prijs van de meeste andere producten die het standaardpakket goederen en diensten vormen. Degenen die bij hun inkomstbesteding niet volledig met de stijging van het algemeen prijspeil rekening houden, voelen zich rijker dan ze in werkelijkheid zijn: ze lijden aan geldillusie*.

Oorzaken van de inflatie. Een veel gebruikte indeling van de oorzaken van inflatie maakt onderscheid tussen bestedings- of vraaginflatie en kosten- of aanbodinflatie. In het eerste geval trekken de bestedingen de prijzen omhoog, in het tweede geval duwen de kosten (lonen, invoerprijzen, belastingen, winsten) de prijzen omhoog. Bestedingsinflatie kan ontstaan door een reële stijging van de bestedingen (een grotere besteding aan goederen en diensten), bijv. die van de overheid, of door een nominale stijging van de bestedingen (toeneming van het geldbedrag) ten gevolge van een stijging van de geldhoeveelheid.

De rol van de geldhoeveelheid in het inflatieproces is een omstreden zaak. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om de vraag of de geldhoeveelheid van belang is, maar of de veranderingen erin zelfstandig zijn. Stel dat de omloopsnelheid* van het geld constant is en de groei van de geldhoeveelheid gelijk is aan de gemiddelde produktiegroei. Nu stijgt de olieprijs op de wereldmarkt plotseling en de hoeveelheid olie die een land invoert daalt niet voldoende om het bedrag van de uitgaven aan olie gelijk te houden. Men is dan gedwongen minder van sommige andere producten te kopen, wat bij min of meer flexibele prijzen tot prijsdalingen leidt. Er zijn dan prijsstijgingen en -dalingen, maar het algemeen prijspeil zal ongeveer hetzelfde blijven. De olieprijsstijging zal wel tot inflatie leiden, indien tegelijkertijd de geldhoeveelheid sneller toeneemt dan de produktie.

Volgens de aanhangers van het monetarisme* kunnen de monetaire autoriteiten de groei van de geldhoeveelheid of de liquiditeitsmassa* voor een groot gedeelte in de hand houden. Anderen achten de vraag naar geld bepalend voor de omvang van de geldgroei: de olieprijsstijging leidt tot een grotere behoefte aan geld en het aanbod van geld past zich daarbij aan.

De macht van monopolisten of militante vakbonden wordt ook regelmatig genoemd als belangrijke oorzaak van inflatie, maar veel aanhang heeft deze opvatting niet. Wel kan een verschuiving in machtsverhoudingen leiden tot een hoger niveau van prijzen (en lonen), maar de stijging van het inflatiepercentage is slechts eenmalig. Langdurige inflatie kan door deze theorie niet worden verklaard.

Gevolgen van de inflatie. Een van de opmerkelijkste gevolgen van inflatie is de vermogensoverdracht van schuldeisers aan schuldenaars. Leningen worden afgesloten in nominale bedragen, waarbij de munt-

inflatie

deflatie, situatie waarbij de prijzen dalen, de werkgelegenheid vermindert, de produktie afneemt en de geldhoeveelheid kleiner wordt.

geldillusie, veronderstelling van degenen die deelnemen aan het economisch leven, dat de waarde van het geld constant is en waarbij zij niet letten op prijsveranderingen.

omloopsnelheid van het geld, de frequentie waarmee de totale in de maatschappij aanwezige geldhoeveelheid in een bepaalde periode van houder verwisselt.

monetarisme, richting in de economie die het geld en de geldpolitiek beslissend acht voor prijsontwikkeling en produktiegroei.

liquiditeitenmassa, de som van de geldhoeveelheid en de hoeveelheid secundaire liquiditeiten, dwz. vorderingen op de overheid en banken, die op korte termijn kunnen worden omgezet in geld, zoals termijndeposito's en spaartegoeden bij banken, schatkistpapier, kasgeldleningen.

afwenteling, het doorberekenen van belastingen en kostenstijgingen in de prijs van een produkt.

stagflatie, situatie waarbij de lonen steeds meer stijgen, de arbeid te duur wordt en bij een voortgaand inflatieproces werkloosheid optreedt.

eenheid op het moment van de afsluiting veelal meer waard is dan die op het moment van de aflossing. Belangrijk is in dit verband het onderscheid tussen verwachte inflatie (die meestal niet tot vermogensherverdeling leidt) en onverwachte inflatie (die dat wel doet). Geldgevers trachten hun hoofdsom veilig te stellen door een hogere nominale rente te bedingen naarmate er meer inflatie wordt verwacht. Men spreekt in dit verband vaak over afwenteling*. Verwachte inflatie hoeft dan niet tot vermogensherverdeling te leiden, maar het belastingstelsel is daarbij een complicerende factor. Afwenteling vindt niet alleen in de financiële wereld plaats: *loonindexering is een ander bekend voorbeeld. Inflatie kan ook het *sparen ontmoedigen. Vandaar dat er in inflatietijd in het algemeen een hogere rente moet zijn om het sparen aan te moedigen. Inflatie is er voorts de oorzaak van dat informatie over individuele prijzen en prijsverhoudingen snel verouderd is. Ten slotte worden vaste wisselkoersen tussen valuta's ondermijnd wanneer de inflatievoeten in de verschillende landen sterk uiteenlopen. De inflatie wordt steeds meer afgewenteld naarmate zij langer duurt. Het wordt ook voortdurend moeilijker haar aan banden te leggen, omdat de bevolking zich erbij aanpast. In het bijzonder is de loon-en-prijs-spiraal bij voortgezette inflatie een bekend verschijnsel. Door de prijsstijgingen stijgen de lonen, de hogere loonkosten worden doorberekend in de prijzen, de prijzen stijgen verder, wat weer loonsverhoging nodig maakt, enz.

Bestrijding van de inflatie. De manieren waarop getracht wordt de inflatie te bestrijden sluiten aan op de oorzaken die de theorieën aanwijzen. Volgens de monetaristen dient de geldgroei afgestemd te worden op de gemiddelde produktiegroei en het nagestreefde groeipercentage moet liefst vooraf aangekondigd worden. Bij te hoge inflatie dient de geldgroei niet plotseling maar geleidelijk tot normale proporties te worden teruggebracht om onnodige negatieve effecten op produktie en werkgelegenheid te vermijden. Is er sprake van een reële bestedingsinflatie, waarbij de nationale bestedingen sneller stijgen dan de beschikbare middelen, dan is beperking van de groei van de overheidsbestedingen nodig. Wanneer kostenfactoren als voornaamste oorzaak worden beschouwd, ligt een loon-en-*prijspolitiek voor de hand, ook al kunnen lang niet alle inkomens en prijzen worden beheerst. Het bestrijden van bestedingsinflatie door *loon-en-prijspolitiek komt neer op symptoombestrijding; de inflatie wordt niet opgeheven, maar ogenschijnlijk teruggedrongen. De overbesteding zou moeten worden aangepakt.

Een veel gehoorde opvatting is lange tijd geweest dat er een keuze mogelijk is tussen meer inflatie en minder werkloosheid enerzijds en minder inflatie en meer werkloosheid anderzijds. Dit negatieve verband tussen inflatie en werkloosheid (en tussen loonstijgingen en werkloosheid) staat bekend als de *Phillips-curve. Vermindering van de inflatie zou mogelijk zijn door een combinatie van o.m. geringere geldgroei en geringere groei van de overheidsbestedingen. De stagflatie* die in de jaren zeventig in de meeste geïndustrialiseerde landen is opgetreden, vormt een sterke aanwijzing dat het negatieve verband tussen inflatie en werkloosheid op langere termijn niet bestaat dan wel niet bruikbaar is voor het voeren van economische politiek.

LIT. H.G. Johnson, *A survey of theories of inflation*, in: *Essays in monetary economics* (1967); L.F. van Muiswinkel, *Inflatie en economische groei* (1967); M. Parkin en M.T. Summers (red.), *Incomes policy and inflation* (1972); M. Brisse en S. Dornoncourt, *L'inflation et le vol de l'épargne* (1974); A. Coppé, *Inflatie* (1974); Inflationsnummer van *De Economist*, nr. 4 (1975); D.E.W. Laidler en J.M. Parkin, *Inflation: a survey*, in: *Economic Journal* (dec. 1975); J.A. Trevithick en C. Mulvey, *The economics of inflation* (1975); P. de Grauwe en Th. Peeters, *De recente inflatie: een structureel of monetair fenomeen?* (1976); B. Griffiths, *Inflation, the price of prosperity* (1976); W. Fellner, *Towards a reconstruction of macroeconomics. Problems of theory and policy* (1977); Themnummer *Overheid en inflatie*, in: *Beleid en maatschappij* (jan. 1977); S. Korteweg en F.A.G. Keesing, *Het moderne geldwezen*, III (1^a 1979).

inflatiecorrectie, de (veelal jaarlijkse) bijstelling van de tarieven van de loon- en inkomstenbelasting in verband met de prijsstijging in een vorige periode. Zou deze correctie niet worden uitgevoerd, dan zou er een sluipende belastingverhoging plaatsvinden als gevolg van de progressieve werking over het zuiver nominale deel van de inkomensstijging. In Nederland gebeurt deze aanpassing (op grond van art. 54 Wet Inkomstenbelasting 1964 en art. 20 Wet op de Loonbelasting 1964) in beginsel jaarlijks, met dien verstande dat het de centrale overheid is toegestaan haar slechts voor 80% uit te voeren. Verder is door een bijzondere maatregel enkele malen een nog sterkere beperking toegepast of is de correctie helemaal niet doorgevoerd. Zie ook *wiebeltax. In België wordt inflatiecorrectie geregeld toegepast voor de lagere inkomenscategorieën. De grootte van deze aanpassing en het maximum belastbaar inkomen tot waar de correctie geldt, worden jaarlijks door de overheid bepaald. Inflatiecorrectie kan o.m. gebeuren door het aanpassen van de forfaitaire belastingaftrek.

inflation-accounting, een verzamelbegrip waarmee stelsels van waardering en winstbepaling worden aangeduid. In dergelijke stelsels wordt uitdrukkelijk met de waardestijging van produktiemiddelen en voorraden en/of met de waardedaling van het geld rekening gehouden bij de balanswaardering en de bepaling van de winst. Een bekend stelsel is de zgn. vervangingswaardemethode (zie *voorraadwaardering), waarbij produktiemiddelen en voorraden niet tegen historische kosten (zie *kosten), maar tegen actuele prijzen worden gewaardeerd en het verschil tussen beide bedragen in het algemeen op de zgn. herwaarderingsrekening (zie *herwaarderingsrekening) wordt geboekt. Deze rekening behoort tot het eigen vermogen, zodat de waardestijging niet tot de winst wordt gerekend. Door middel van deze zgn. substantialistische winstbepaling (zie *substantialisme) beoogt men de continuïteit van het bedrijf te handhaven. Met name in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië zijn gedurende de laatste jaren voorstellen gedaan om de balans en de winst-en-verliesrekening niet alleen in nominaal geld, maar tevens in eenheden van gelijke koopkracht op te stellen. Dit in het besef dat door de inflatie de waarde van het geld steeds geringer wordt, waardoor op een balans geldeenheden van ongelijke koopkracht voorkomen. Naast deze twee hoofdvormen van inflation-accounting worden er in theorie en praktijk ook talloze mengvormen aangevonden.

LIT. R. Slot en R.M. Vijn, *De ontwikkeling van het winstbegrip: van nominalisme naar 'inflation accounting'* (1979).

influentie (v. Lat. *influere* = instromen, binnenvloeiën), soms nog wel elektrostatische inductie genoemd, het verschijnsel dat

een geleider in een elektrisch veld aan de ene zijde een positieve en aan de andere zijde een negatieve oppervlaktelading verkrijgt. Indien bijv. een geleider in de nabijheid van een negatief geladen lichaam wordt gebracht, zal op de elektronen in de geleider een van het lichaam afgerichte kracht worden uitgeoefend. Het van het lichaam afgewende oppervlak van de geleider zal daardoor negatief geladen worden, terwijl het oppervlak aan de kant van het lichaam door de verplaatsing van de vrije elektronen een positieve lading verkrijgt. De algebraïsche som van de oppervlakteladingen verandert door influentie niet en zal dus o blijven bij een geleider die geen lading droeg voordat hij in het elektrische veld werd geplaatst.

influenza (v. Lat. *influere* = binnenvallen, of v. It. *influenza di freddo* = gevolg van koude) of **griep** in eigenlijke zin (v. Fr. *gripper* = aangrijpen; zie ook *griep), een besmettelijke aandoening van de luchtwegen, veroorzaakt door een virus dat pas in 1933 als de verwekker werd herkend; voordien dacht men dat influenza werd veroorzaakt door de bacterie *Haemophilus influenzae*.

1. Influenza bij de mens

1.1 De besmetting met virus vindt meestal plaats door zgn. druppeltjesinfectie (zie afb. 1 bij *besmetting).

Verloop. De ziekte begint meestal zeer plotseling (na een incubatietijd* van één tot drie dagen) met pijn in rug en ledematen. Voorts is er koorts (tot 40 °C of hoger), hoofdpijn, soms een lichte hoest en algemene malaise*. Eventuele verschijnselen van neusslijmvliesontsteking beperken zich tot een beetje 'natte' neus. De ziekte duurt doorgaans minder dan een week. Niet vaak ontstaat binnen 1 tot 2 dagen (virus)longontsteking (door naar de longen afgedaald virus), gekenmerkt door toeneemende kortademigheid; deze longontsteking is vooral waargenomen tijdens de pandemien* van 1918 en 1957 (zie § 1.3). **Complicaties** in de vorm van *secundaire bacteriële infecties* komen dikwijls voor, meestal door *Haemophilus influenzae* of *Diplococcus pneumoniae*. De beruchte stafylokokkenpneumonie, longontsteking door de bacterie *Staphylococcus aureus*, komt minder vaak voor, maar kan zeer ernstig zijn; deze is verantwoordelijk voor ca. 60–70% van de sterfte aan influenza, doordat de aandoening zo snel dodelijk is dat behandeling met antibiotica niet tijdig het verloop kan beïnvloeden. Mensen uit bepaalde zgn. risicogroepen hebben een verhoogde kans op complicaties (zie § 1.4). **De diagnose** kan slechts worden gesteld in het virologisch laboratorium door het aantonen van de verwekker, of met serologische technieken. Als proefdier wordt de fret gebruikt. Het virus kan worden gekweekt in een bebroed kippeï.

Behandeling. Een specifieke therapie voor influenzavirusinfecties bestaat er nog niet. Bij een ongecompliceerd verloopende influenza zijn antibiotica geen geschikte geneesmiddelen, ook niet ter voorkoming van eventuele secundaire bacteriële infecties, behalve in speciale gevallen, zoals stafylokokkeninfecties bij de patiënt en zijn directe omgeving. Experimenteel kan men met chemische preparaten, zoals amantadine, het binnendringen van het virus in de cel verhinderen.

1.2 **Virustypen.** De verschillende typen influenzavirussen zijn samengebracht in de